DR. JOSIP MANTUANI
MUZEJSKI RAVNATELJ
LJUBLJANA JUGOSLAVIJ

Št. 86 Poštnina poračunjena (C. C. con la posta) V Trstu, v torek, 10. aprila 1928. - Leto VI. Posamezna številka 30 cent. Letnik LIII

List izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, za 3 mesece L 22.—, za pol leta L 45.—, celo leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 4.60 zač. — Posamezne izvode po 30 st. — Oglasnina za 1 mm prostora za trgovske in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale L 1.50, oglase denarnih zavodov L 2.—, oglasi na prvi strani L 2.—

EDINOST

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj si pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinosti». Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Republika Litva

O nobeni drugi baltiški državi se toliko ne piše v evropskem časopisju kakor o republiki Litvi.

Znano je, da je ta država nepomirljiva napram Poljski zaradi Vilne, kateri se noče odreči. Še danes, v desetem letu miru, obstoja med tema sosedama pravo vojno stanje. Meja med njima je še popolnoma zaprta in šele nedavno so se na intervencijo Družbe narodov pričela pogajanja za upostavitev normalnih diplomatskih odnošajev.

V srednjem veku se je razprostirala velika kneževina Litva od Baltiškega morja do mesta Kijeva. Takrat so bili Litvanci še pogani in so vodili hude boje z Nemci, ki so iz vzhodne Prusije širili krščansko vero na vzhod.

Litvanski knez Jagelo se je dal krstiti leta 1386., ko se je poročil s poljsko kraljico Jadvigo.

Od leta 1501. sta imeli Litva in Poljska personalno unijo, leta 1569. je bilo v saboru v Ljublinu proglašena skupna država s sedežem v Varšavi. Vendar pa je Litva še nadalje obdržala svojo posebno vojsko, finance, upravo in vodstvo. Tako je ostala do propasti Poljske leta 1795. Tedaj je tudi Litva prišla pod rusko oblastvo.

Med svetovno vojno so Nemci zasedli Litvo. Že tedaj se je pri Litvancih pojavila želja po svoji posebni državi. Ta želja se je izpolnila 11. decembra 1917., ko je bila v Vilni proglašena samostojna država Litva, katera bi imela imeti z Nemčijo skupne carine in denar.

Po porazu Nemcev oktobra 1918. na zapadu so morale nemške čete zapustiti tudi Litvo. Tedaj so pričeli vpadati v Litvo ruski boljševiki. Litvanska vlada se je morala umakniti iz Vilne v Kovno, da iz Kovna organizira obrambo svoje države. 5. januarja 1919. so zasedli Vilno boljševiki in so proglasili samostojno sovjetsko republiko Litvo, kateri so priključili tudi republiko Belorusijo. V poletju 1919. so bili boljševiki s pomočjo Poljakov vrženi iz Litve.

Nemčija je priznala samostojno republiko Litvo 28. junija 1919., Rusija 12. julija 1920. s posebnim mirom, sklenjenim v Moskvi. Dne 20. decembra 1922. so priznale Litvo tudi Italija, Francija, Anglija, Belgija in Japonska.

Medtem je prišla Litva v velik spor s Poljsko, ko je dne 9. oktobra leta 1920. poljski general Želigovski na svojo roko zasedel Vilno in okolico z 28.000 km² in z 1,400.000 prebivalci. Poljska je 18. aprila leta 1922. anektirala to ozemlje.

Z versailleskim mirom je bilo Nemčiji odvzeto ozemlje na desnem bregu Njemena, tako zvani «Memelgebiet», ki meri 2557 km² in šteje 141.274 prebivalcev. Francija je dobila mandat, da upravlja to samostojno ozemlje. Veleposlaniška konferenca je julija 1923. leta zaključila, da se to ozemlje priključi Litvi.

Današnja republika Litva meri 53.242 km² in šteje 2,873.393 prebivalcev, 39 ljudi na kvadratni kilometer.

Po narodnosti je na vsakih 1000 ljudi 839 Litvancev, 76 Židov, 32 Poljakov, 14 Nemcev, 7 Lotvincev in 2 Belorusa.

Po veri je 857 katoličanov, 76 protestantov in 27 pravoslavnih. Litva ima eno vseučilišče v Kovnu, 112 gimnazij z 22.949 dijaki. Nemci imajo 3 gimnazije, eno pripravnico in 21 ljudskih šol.

Litva je zelo rodovitna, ozemlje za obdelovanje obsega 50% vse površine.

Litva je leta 1925. imela 1,488.000 svinj, 1,455.000 ovc, 1,339.000 glav goveje živine in 497.000 konj. Močno je razvito tudi ribarstvo. Železnice so dolge 1674 km, ceste 2000 km. Litva je leta 1922. uvedla zlato valuto, enota je «litos», 10 litosov je en dolar.

Po ustavi od 1. avgusta 1922. je Litva neodvisna demokratska republika. Njen parlament se imenuje «sejmas»; šteje 85 poslancev, katere volijo vsi moški, stari nad 21 let. Začasno glavno mesto je po ustavi Kovno, dokler se ne vrne Litvi Vilna.

Katoliška cerkev ima enega nadškofa in štiri škofe. Pravoslavni imajo svojega metropolita. Litva ima 1167 km dolgo kopneno mejo, katero čuva 1300 častnikov in 20.000 vojakov. V slučaju vojne se lahko mobilizira 200.000 mož.

Litvanci so zelo praznoverni in imajo še mnogo poganskih običajev.

Učitelje iz Julijske Krajine

bo danes sprejel načelnik vlade

MILAN, 9. Danes zjutraj se je podal načelnik vlade kot običajno na prefekturo, kjer je ostal do poldneva. Po končanem delu si je ogledal na dvorišču prefekturne palače avtomobil, ki je zmagal pri poslednji tekmi za kupo 1000 milj. Nato se je podal on. Mussolini v romagnolski krožek, kjer je bil prisrčno sprejet od svojih ožjih sorojakov in kjer si je z zanimanjem ogledal lepo urejene prostore. Ob slovesu mu je podaril vikar Zoli krasno sliko. Po tem posetu se je predsednik vlade v spremstvu svojega brata spet vrnil na prefekturo.

RIM, 9. Učitelji iz Julijske Krajine, ki so se mudili več dni v Rimu, so prosili načelnika vlade, naj jih sprejme. Načelnik vlade je tej prošnji ugodil in jih bo sprejel tekom jutrišnjega dne v enem izmed mest Romagne. Učitelji so nocoj ob 23.40 v spremstvu tajnika nacionalnega združenja fašistovskih učiteljev comm. Pacconija zapustili Rim.

Zastopniki evropske industrije

se bodo sestali v Rimu

RIM, 9. Po sestanku zastopnikov angleške in italijanske industrije se bo vršil v drugi polovici t. m. v Rimu sestanek predsednikov industrijskih organizacij poedinih držav, med drugimi tudi Anglije, Francije, Nemčije, Jugoslavije, Švedske, Danske, Španske in Belgije. Sestanek je bil sklican v svrho izmenjave naziranj posameznih zastopnikov glede nekaterih važnejših vprašanj, ki zadevajo proizvodnjo in industrijsko ekspanzijo. Posebno važna so v tem pogledu vprašanja prometa, carin in statistike o industrijski proizvodnji in druga.

RIM, 9. Jutri dopoldne se bo v dvorani Borriniji slovesno otvoril V. kongres mednarodnega zavoda, ki proučuje poedina vprašanja hladilniške industrije. K temu kongresu se je priglasilo 500 zastopnikov 42 držav. Otvoritvi bosta prisostvovala tudi minister nacionalnega gospodarstva on. Belluzzo in rimski guverner knez Potenziani.

Najemninsko vprašanje

Vesti o novih naredbah so neutemeljene

RIM, 9. Pred dnevi je poročalo mnogo listov, da bodo glede vprašanja najemnin izdane nove naredbe. Današnji «Giornale d'Italia» pa pravi, da so bile te napovedi brez vsake podlage.

Posebni sklad korporacij

RIM, 9. V prostorih korporacijskega ministrstva se je sestal danes dopoldne pod vodstvom on. Bottai-ja upravni odbor posebnega sklada pri ministrstvu korporacij. Odbor je pričel danes z razpravo o proračunu. Nadaljeval jo bo v četrtek popoldne.

On. Bottai bo predaval v Budimpešti

RIM, 9. Državni podtajnik on. Bottai odpotuje v četrtek zvečer v Budimpešto, kjer bo imel v delegacijski dvorani madžarskega parlamenta predavanje o italijanski korporativni uredbi in o načelih delovne listine. Državni podtajnik se povrne v Italijo 21. aprila.

Sneg in deževno vreme v severni Italiji

TRIDENT, 9. Tudi včeraj predpoldne je v vsej pokrajini ulival močan dež, dočim je v gorah zapadel obilen sneg. Plazovi in zemeljski usadi so ponekod zaprli poti, tako da je promet precej oviran.

BIELLA, 9. Spet se je povrnilo slabo vreme. Že dva dni uliva dež, v gorah pa sneži. Polja so poplavljena in precej škode so utrpele tudi ceste radi zemeljskih usadov.

Polarna ekspedicija

Vatikanski učenjak, ki bo spremljal gen. Nobileja, pri papežu

RIM, 9. Jutri zjutraj odpotuje pater Gianfranceschi iz Rima, da se pridruži generalu Nobileju. Sloviti učenjak, predsednik papeške akademije znanosti, je bil danes v posebni avdijenci pri sv. očetu. Zahvalil se mu je, da ga je predlagal generalu Nobileju in poskrbel, da ga je slednji sprejel med svoje tovariše. Papež je izročil patru majhen kip Marije iz Loreta, ki je bil nalašč v to svrho izdelan. Pred izročitvijo je še kip blagoslovil.

Comm. Mannucci je po naročilu sv. očeta izročil generalu Nobileju križ, ki ga je določil papež za posvetitev severnega tečaja.

Prednost članov «Balilla» pri podeljevanju štipendijev

RIM, 9. Vodstvo organizacije «Balilla» je potom okrožnice opozorilo pokrajinske odbore organizacije na določbe zakona o organizaciji «Balilla», po katerih morajo imeti pri podeljevanju štipendijev prednost člani te organizacije. Radi tega bodo morala vsa bitja in vse ustanove, ki podeljujejo štipendije, poslati pokrajinskim odborom tekom dveh mesecev potrebne prepise svojih pravil ter jih bodo morala obveščati o vsakem razpisu štipendijev. Štipendiji, ki so bili ustanovljeni v korist poedinih družin, niso podrejeni predpisom omenjenega zakona.

Seja odbora za nadzorovanje madžarskega gospodarstva

RIM, 9. V prostorih finančnega ministrstva se je sestal mednarodni odbor, ki ga je Družba narodov določila za nadziranje madžarskega gospodarstva in financ. Na svojem današnjem sestanku je razpravljal odbor na splošno o gospodarskem in finančnem položaju na Madžarskem in o uspehih izvajanja ženevskega protokola. Sejo je vodil poslanec on. Cavazzoni.

Radi odsotnosti finančnega ministra je sprejel člane odbora državni podtajnik on. Suvich, ki jim je priredil v kazini «Valadier» obed. Imel je pri tem kratek nagovor. Zahvalil se mu je v imenu inozemskih članov odbora zastopnik Jugoslavije dr. Ploj, ki je izrazil svoje občudovanje nad gospodarskim napredkom Italije.

Senator Marconi v Rimu

NEAPELJ, 9. V tukajšnje pristanišče se je pripeljal na krovu «Electre» sen. Marconi, znani izumitelj. Odpotoval je takoj v Rim.

Minister Zaleski v Benetkah

BENETKE, 8. Sinoči ob 23.5 se je pripeljal semkaj poljski zunanji minister Zaleski v spremstvu svoje soproge in načelnika političnega tajništva Szumlakowskega. Na postaji so ministra sprejeli prefekt gr. uff. Coffari in drugi zastopniki oblastev. Gostje bodo odpotovali v Rim 12. t. m.

Cerkev in D'Annunzijeve drame

RIM, 8. Rimski vikarijat je izdal naslednji komunikè: «Ko se baš v teh dneh pričenja v Rimu seria predstav D'Annunzijevih del, je naša dolžnost opozoriti katoličane, da so bila vsa dramatična dela Gabrijela D'Annunzija obsojena od svete kongregacije indeksa z dekretom od 9. maja 1915.» «Osservatore Romano» pojasnjuje, zakaj je katoličanom prepovedano prisostvovati takšnim predstavam.

Afganistanska kraljevska dvojica spet v Berlinu

BERLIN, 9. Danes ob 12. uri se je povrnila v Berlin iz Pariza afganistanska kraljevska dvojica.

Bombe v cerkvi

LISBONA, 9. Policija je našla v neki cerkvi 24 bomb. Bombe so bile skrbno skrite po raznih kotih svetišča. Policija je aretirala 6 sumljivih oseb.

Donješka afera

MOSKVA, 9. Nemški inženirji, ki so bili aretirani v donješkem okrožju, so sedaj na poti v Moskvo. Proces proti njim se bo vršil najbrž sredi aprila.

Položaj v Romuniji

Parlament zaključil svoje zasedanje — Pred pohodom kmetov na Bukarešt?

BUKAREŠT, 8. Včeraj se je zaključilo zasedanje parlamenta. Na poslednji seji je prečital načelnik vlade Vintila Bratianu poslanico krone, v kateri je bilo opisano delo parlamenta. Po seji je imela vladna večina še svoj posebni sestanek. Na tem sestanku je Bratianu poročal o notranjepolitičnem položaju. Dejal je, da je vlada odvrnila krizo, ki ji je pretila, in da se bo treba sedaj le še s toliko večjo silo oprijeti dela v dobrobit naroda ter da bo končno treba konsolidirati ustavni režim, ki ga je vzpostavil pokojni kralj Ferdinand.

DUNAJ, 8. Tukajšnji politični krogi napovedujejo, da bo v Romuniji v kratkem izbruhnila državljanska vojna. Maniu in njegovi kmetje se baje pripravljajo na pohod v Bukarešto. 6. maja se ima v Albi Juliji o priliki kongresa nacionalne kmetske stranke zbrati okrog dve do tri sto tisoč ljudi. Na kongresu se bo glasom govoric med omenjenimi krogi sestavila začasna vlada, ki bo vodila pohod na prestolico. Kmetski voditelji upajo baje, da bo vojska ostala nepristranska. Kmetske mladinske organizacije razvijajo po vsej deželi veliko propagando. Maniu se končno, kot izgleda, še vedno na vse pretege trudi, da bi pripravil sedanjo liberalno vlado do ostavke. Tako bi vsaj ne bil potreben državni prevrat.

Stabilizacija dinarja

Jugoslovenski ministrski svet odobril tozadevni načrt

BEOGRAD, 8. Na svoji seji v soboto je jugoslovenski ministrski svet sprejel zakonski načrt stabilizacije dinarja. Po tem načrtu bo dinar stabiliziran na podlagi svojega sedanjega valutnega tečaja. Kot smo že pred dnevi poročali, bo jugoslovenska država plačala Narodni banki del svojega dolga, to je poldrugo milijardo dinarjev. S tem denarjem bo mogla banka izplačati vse dolgove v inozemstvu in sicer v razmerju s švicarskim frankom kakor 100 proti 9.13. Sporazum, ki se ima glasom načrta skleniti med državo in Narodno banko, morata potrditi narodna skupščina in upravni svet banke.

Ministrski svet se je bavil tudi z vprašanjem predvojnih dolgov napram Franciji. Jugoslovenska vlada je na stališču, da se izplača ta dolg v papirnatih dinarjih; francoske banke, ki so v posesti srbskih vrednostnih papirjev, pa zahtevajo, da se dolgovi izplačajo v valuti. Jugoslovenska vlada je predlagala, naj se to vprašanje predloži v rešitev haaškemu razsodišču. Francoska vlada je predlog sprejela in tako se bo to vprašanje rešilo v Haagu.

Gospodarska konferenca v Zagrebu

ZAGREB, 9. Danes se je vršila tukaj konferenca zastopnikov gospodarskih krogov, ki se je je udeležilo tudi šest ministrov, med njimi finančni minister dr. Marković in notranji minister dr. Korošec.

Na dopoldanski seji, ki se je vršila v trgovinski zbornici, je predsednik zbornice g. Arko, ki je obenem sklicatelj konference, zagovarjala vladno gospodarsko politiko. Poedini delegati so podali obširne referate o raznih gospodarskih panogah.

Na popoldanski seji, ki se je vršila v dvorani zagrebške borze, je govoril finančni minister dr. Marković. Seja je bila zelo viharna in spričo velikega nemira, ki so ga povzročali s svojimi medklici pristaši KDK, je morala poseči vmes policija, ki je odvedla iz dvorane več delegatov. Predsednik Arko in ministri ter še nekateri drugi so zapustili dvorano.

Manifestacijski shod KDK v Splitu

SPLIT, 9. V Splitu se je vršil manifestacijski shod KDK. Kot glavna govornika sta nastopila Sv. Pribičević in St. Radić. Slednji je govoril o potrebi vzpostavitve normalnih gospodarskih odnošajev z Rusijo in o jugoslovanskih odnošajih z Italijo.

Popoldne se je vršila v mestni posvetovalnici seja poslanskega kluba KDK. St. Radić je poročal o svojih vtisih na Češkoslovaškem, ki jih je zadobil kot član jugoslovenske parlamentarne delegacije, ki se je pred dnevi mudila v Pragi. G. Pribičević je govoril o inozemskem posojilu.

Ameriški predlog

za odpravo vojne

WASHINGTON, 9. Državni tajnik Kellogg je sinoči dementiral vest, po kateri bi si naj bile Združene države usvojile francosko stališče glede ukinjenja vojne, kakršno je bilo obrazloženo v poslednji noti francoskega zunanjega ministra Brianda. Res pa je, da bo vsa korespondenca, ki sta si jo dopisovala Washington in Pariz, predložena tekom prihodnjega tedna šest velikim državam, da jo njihove vlade lahko pregledajo. Do sedaj še ni bilo sklenjeno, kako se bo to izvršilo. Glasom nekaterih vesti bodo Združene države vnovič obrazložile svoje stališče v spomenici, ki bo izročena francoskemu poslaniku Claudelu, še predno bo washingtonsko zunanje ministrstvo stopilo v uradne stike z ostalimi velesilami.

Volitve v Argentiniji

Velika udeležba ženskih volilk

BUENOS AIRES, 8. Pred dnevi so se vršile v Argentiniji volitve predsednika republike. Kot izgleda — izid volitev namreč spričo volilnega sistema, ki je veljaven v Argentiniji, do sedaj še ni točno znan — je zmagal napram dosedanjemu konservativnemu predsedniku Alvearu voditelj radikalov Irigoyen.

Poslednje volitve so imele v tem svoj značaj, da so se jih prvič udeležile tudi žene-volilke. In ni volilo malo žensk; nasprotno, njihova udeležba je v nekaterih krajih celo presegla udeležbo moških, v pokrajini Saint Juan je bila celo štiri krat tolika. V tej pokrajini so se vršile dopolnilne volitve včeraj in je njihov izid le še potrdil in povečal zmago irigoyenistov. V pokrajini Catamarca so zmagali kljub temu, da so se vse ostale stranke združile v eno koalicijo proti njim, in sicer so dobili 9487 glasov proti 9060, ki jih je dobila takozvana «Enotna fronta».

Povodenj v Arkansasu

Reka White preplavila kakih 100 kv. km

NEW-YORK, 9. Pred dnevi smo poročali o velikem požaru in eksplozijah bencina v Arkansasu. Sedaj so se pričele poplave. Reka White, ki je predvčerajšnjim že hudo narastla, je sedaj prestopila bregove. Preko 100 kv. km obdelane zemlje okrog New-Porta je pod vodo.

Tudi reka Arkansas je že zelo narastla. Na deželi so oblasti pozvale že del prebivalstva, naj zapusti svoje domove. Tudi v severnih pokrajinah michiganske države so reke prestopile bregove in voda je preplavila obširne doline in ravni.

DNEVNE VESTI

Poveljnik Karel Archi umrl

Včeraj, okrog 11. ure predpoldne, se je v mestu nenadoma razširila vest, da je na svojem stanovanju preminul prvi tržaški poveljnik gr. uff. Karel Archi. Vest je prišla povsem nepričakovano, zakaj v zadnjih dneh se je bilo zdravje poveljnika, ki je že kakšne tri mesece bolehal na pljučnici, toliko izboljšalo — vsaj na videz —, da je njegov zdravnik dr. Apollonijo upal, da bo okrevajoči bolnik na včerajšnji dan lahko že, prvi krat po dolgi bolezni, šel z doma. Prišlo pa je drugače. Včeraj ob 10.15 je poveljnik podlegel nenadnemu močnemu napadu; padel je v nezavest in kmalu preminul.

Karel Archi se je rodil l. 1861. Še mlad, se je posvetil trgovskemu poklicu. Kmalu si je priboril samostojnost, ustanovil lastno podjetje za trgovanje z lesom in si tekom let pridobil velik ugled med tržaškimi trgovskimi krogi. Udejstvoval se je tudi na političnem polju in sodeloval pri predvojnem italijanskem iredentističnem gibanju, katero je vodil Felice Venezian. Leta 1903. je bil izvoljen v občinski svet in v deželni zbor in kmalu je začel aktivno sodelovati pri občinski upravi, več let je vodil tržaško plinarno, v zimi 1914—1915 pa mu je bila poverjena skrb za aprovizacijo mesta. Kmalu nato pa je moral zapustiti Trst, ker se je bil sprl s tržaškim namestnikom. Še pred zaključkom vojne se je povrnil in je bil leta 1922. spet izvoljen v mestni svet, par mesecev pozneje se je vpisal v fašistovsko stranko. Meseca julija leta 1925., ko je praznoval 25-letnico svojega delovanja, mu je kralj podelil odlikovanje reda vel. častnika italijanske krone. 2. julija 1927. pa je bil imenovan za poveljnika tržaške občine.

Vest o njegovi nenadni smrti je napravila v mestu globok vtis. V znak sožalja visijo zastave na pol droga. Pogreb se bo vršil na slovesen način v sredo predpoldne ob 10. uri. Žalni sprevod bo krenil iz ulice Ugo Foscolo po ulicah Parini, dell'Ospedale, Emo Tarabocchia, Carducci in Torre Bianca k cerkvi sv. Antona novega in od tam po korzu na trg Goldoni in proti pokopališču.

IZ UREDNIŠTVA

Radi velikonočnih praznikov smo priredili današnjo številko le na dveh straneh. Prepričani smo, da bodo naši čitatelji upoštevali navedeni razlog ter radi potrpeli to izjemno prikrajšanje v primeri z običajno torkovo številko.

Prazniki v Trstu

Pregovor, da če ne pada dež na oljke, pada pa na piruhe, letos ni držal. Dasi smo imeli na oljčnico dež, je bila tudi velika noč mokra, radi česar ni prišlo do veljave ono običajno praznično vrvenje, ki je značilno ob velikih praznikih tudi za mesta. Zato pa je bilo tem globlje notranje praznovanje vstajenja po cerkvah pri službi božji, po družinah. Ker je po zapadnih deželah in mestih običaj, da tudi ob velikih praznikih ne preneha poslovanje javnih lokalov, je prišlo praznično razpoloženje do izraza tudi po gostilnah, kavarnah in predvsem po raznih zabaviščih, posebno kinematografih.

V razliko od nedeljo pa je bil velikonočni pondeljek naravnost sijajen. Krasno pomladansko vreme, ki se je napravilo v nedeljo čez noč, je izvabilo neštete skupine meščanov v vse kraje lepe tržaške okolice. Ker so bile včeraj popoldne uradi in trgovine zaprti, so mogli Tržačani tako v obilni meri nadoknaditi, kar jim je bilo vzelo nepovoljno vreme v nedeljo.

Slovo od župnika

Iz Bazovice nam pišejo:

V nedeljo, 1. t. m., je minilo ravno leto, odkar je zatisnil za vedno svoje oči in se ločil od nas preč. g. župnik F. Počivalnik. Lansko leto sicer nismo bili dolgo časa brez župnika, ker nam je dal zagotovila že ob pogrebu preč. gosp. Slavec. In res so se izpolnile njegove besede. Na pokojnikovo mesto je prišel k nam kot župeupravitelj gosp. Ciril Podržaj iz Pićana v Istri. Komaj se je malo oddahnil od težke službe, katero je imel, je prišla odredba, da se mora izseliti in tako nas zapustiti. V nedeljo, 1. t. m., ravno ob obletnici smrti pok. g. Počivalnika se je poslavljal od svojih faranov naš ljubljeni g. Ciril Podržaj. Njegove poslovilne besede so segale vsem v srce in zaigrale so v očeh solze marsikomu v znak spoštovanja in ljubezni do njega.

Bil je spoštovan od vseh ne glede na narodnost, stan in starost.

Priljubljen je bil vsem od dečka do moža, od deklice do stare žene. Bil je blaga duša. Ako ga je kdo kaj povprašal, je bil koj pripravljen mu pomagati, če mu je le bilo mogoče. V pravem pomenu besede je bil pravi dušni pastir, mož na svojem mestu.

Tu so na mestu pesniške besede goriškega slavčka:

Težko je človek biti, mož še teže
v nemoški, nečloveški dobi tej;
Kdor pa, da mož in človek je,
[doseže,
ta vreden je hvale in živeti vselej.

Ob koncu enajstmesečnega bivanja med nami se vidijo jasno sledovi njegovih del. Kar je bilo pred časom takorekoč uničeno, se je pod njegovim vodstvom obnovilo; in še več bi se, ako bi mu bilo dano ostati med nami.

Ali, žalibog, mu je usoda bila nemila in ločiti se mora od nas, ki smo ga tako spoštovali in ljubili.

Naj ob tej priliki izrečemo tudi toplo prošnjo na naslov škofijskega ordinarijata, da nam pošlje na mesto odhajajočega g. župnika moža, ki mu bo v vsem vreden naslednik. Farani.

Iz tržaškega življenja

Požar v občinski šoli na Proseku. Okoli 50.000 lir škode

Včeraj zjutraj je izbruhnil na Proseku hud požar, ki je opustošil tamošnjo občinsko šolo. Okoli 3. ure sta dva orožnika, ko sta šla mimo šolskega poslopja, zapazila, da se vije skozi okno v prvem nadstropju dim, ki je postajal čim dalje bolj gost. Ker sta vedela, da tako zgodaj ni nikogar v šoli, zlasti ne ob praznikih, ni jima bilo težko ugotoviti, da gre za požar. Zato sta takoj alarmirala domačine, v vasi nastanjeno vojaštvo in miličnike, ki so naglo prihiteli na lice mesta ter se lotili gašenja. Predvsem so skušali rešiti iz ogroženih prostorov klopi, omare in razno šolsko opremo. Čez kake pol ure je prihitel na lice mesta oddelek tržaških ognjegascev pod poveljstvom inženirja Sapunzacchija. Medtem pa se je bil požar kljub prizadevanju domačih gasilcev in vojakov zelo razširil; objel je skoro vse prostore v prvem nadstropju in že prodrl v podstrešje. Zato so imeli gasilci dokaj težaven posel; šele po triurnem, napornem delu se jim je posrečilo ukrotiti uničujoči element.

Požar je povzročil veliko škodo; v prvem nadstropju je zgorelo kakih 50 kvadratnih metrov poda s tramovjem vred, istotako je na mnogih mestih pregorel strop; uničeno je bilo tudi precej šolske opreme, knjig, raznih listin itd. — Skupna škoda se ceni baje na okoli 50.000 lir. — Kako je nastal požar, do sedaj ni bilo še mogoče ugotoviti. Domneva se, da so ga zanetili zlikovci, ki so se vtihotapili v pisarno, očividno meneč, da bodo našli tam kaj denarja. Goreti je namreč začelo baš v pisarni, najbrž v veliki omari, kjer so bile spravljene zbirke žuželk in razne živali v alkoholu. To je zelo verjetno spričo dejstva, da se je požar tako naglo razširil.

Med gašenjem je 20-letnemu kmetu Ivanu Sardoču padel z okna na levo roko kos stekla ter ga ranil na zapestju. Fant je dobil potrebno pomoč v mestni bolnišnici.

Hude posledice padca

Nesreča nikoli ne počiva, pravi star pregovor, o katerega resničnosti se je sinoči prepričal 38-letni mehanik Josip Polc, stanujoč pri Sv. Mar. Magdaleni spodnji št. 50. Včeraj popoldne se je mož tako pošteno nasrkal vinske kapljice, da je okoli 18. ure, ko je šel po ulici Passeggio S.Andrea, čutil potrebo, da se nasloni na leseno ograjo kraj poti. Toda najbrž se je preveč naslonil nanjo, kajti zdajci se je ograja ,ki je bila mogoče tudi trhla, zlomila in mož je padel z višine par metrov na spodaj ležečo cesto, in sicer tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Mimoidoči so poklicali na lice mesta zdravnika rešilne postaje, ki je podal nesrečnemu možu prvo pomoč ter ga dal nato prepeljati v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

Razne nezgode na ulici.

Radi neprevidnosti nekega izvoščka se je v nedeljo zvečer dogodila v ulici Regina Elena huda nesreča. Okoli 22.30 je šel po omenjeni ulici proti Barkovljam, porivajoč pred seboj svoj voziček s sladko robo, 60-letni sladoledar Dominik Madrisani, stanujoč v ul. Vicolo delle rose št. 13; spremljal ga je njegov 22-letni sin Alojzij. Ko sta prispela v bližino Rojana, je privozila za njima javna kočija, v kateri je sedelo več mladeničev, ki so bili vsi vinjeni. Ko je bila kočija, ki je vozila z veliko naglico, že čisto blizu, je mladi Madrisani, uvidevši, da se kočijaž ne misli izogniti vozičku, urno odskočil v stran, dočim njegov oče tega ni utegnil storiti. V naslednjem hipu je kočija zadela ob voziček in pri tem je stari sladoledar padel tako nesrečno, da je prišel pod kolesa kočije, ki so mu strla obe nogi pod kolenom. Ko je izvošček zapazil, kaj se je zgodilo, je ustavil kočijo, skočil s kozla in zbežal proti Rojanu; z njim so zbežali tudi mladeniči, ki so sedeli v kočiji. Nekateri mimoidoči so priskočili na pomoč nesrečnemu sladoledarju ter ga položili v neki avto, ki je kmalu potem privozil tam mimo; z njim je bil siromak prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurgični oddelek. Zdraviti se bo moral najmanj kakih šest tednov.

Medtem so nekateri policijski agenti prevzeli v varstvo kočijo in konja, ki sta last nekega Izidorja Taučerja, stanujočega v ulici Gelsomini št. 3. Izvoščka do sedaj še niso izsledili.

— Ko je 47-letni težak Ivan Billich, stanujoč v ulici Scoglietto št. 10, predsinočnjim okoli 22. ure šel po ulici Giulia, ga je v bližini tamošnje tramvajske remize podrl neki avto, ki je vozil v smeri proti mestu. Pri padcu je Billich zadobil hudo rano na glavi ter številne praske po obrazu in rokah. Šofer je očividno pripoznal svojo krivdo, kajti hotel je kar na licu mesta odšteti Billichu gotov znesek kot odškodnino. Toda neki miličnik, ki je slučajno šel tam mimo in je bil priča nesreči, se je uprl tej poravnavi; zabeležil si je številko avtomobila ter nato spremil Billicha na rešilno postajo, kjer je mož dobi potrebno pomoč. Nato je bil na lastno željo prepuščen domači negi. Ozdravil bo — če ne nastopijo kake komplikacije — v desetih dneh.

— Predsinočnjim okoli 20.30 je tramvaj, ki je vozil iz Škednja proti mestu, zadel v ulici Economo ob kočijo, ki je baš tedaj privozila izza vogala; k sreči jo je zadel le narahlo od strani, zato nezgoda ni imela hudih posledic. Radi sunka se je samo zlomilo oje in kočijaž Alojzij Taučer, stanujoč v ulici Gatteri št. 26, se je nekoliko ranil na levi roki. Dobil je potrebno pomoč na rešilni postaji, kamor se je zatekel.

Grda prigoda šoferja.

Ko se je šofer Viljem Amantini nahajal predsinočnjim s svojim avtomobilom na postajališču javnih avtomobilov v ulici F. Crispi, je prihrumela k njemu skupina vinjenih moških, ki so hoteli najeti avto. Ker je bilo možakarjev preveč, da bi jih mogel vzeti vse v avto, je Amantini odbil njihovo zahtevo ter jim skušal dopovedati, da po oblastvenih predpisih ne sme peljati več kot 4 osebe hkrati, ker ga sicer doleti občutna kazen. Njegova pojasnila so bila pač jasna, toda vinski bratci jih niso hoteli razumeti; ko so videli, da ne morejo pripraviti šoferja do tega, da bi jim ustregel, so ga začeli psovati in naposled tudi obdelovati s pestmi. Njihovemu surovemu počenjanju so napravili konec orožniki, ki so aretirali osem nasilnežev in jih odvedli na hladno. Šofer se je pa moral zateči v mestno bolnišnico, kjer mu je zdravnik izločil številne bunke, ozdravljive v tednu dni.

Nesreča nogometaša.

Na igrišču pri Sv. Ivanu se je v nedeljo popoldne vršila nogometna tekma med četama tukajšnjega sportnega društva «Edera» in sportnega krožka «Libertas» iz Benetk. Tekma je morala biti precej živahna, o čemer ve pač najbolje povedati 25-letni Josip Gerbec, igralec tržaške čete. Med igro ga je namreč neki nasprotnik tako močno brcnil v nogo, da mu jo je zlomil na kompliciran način pod kolenom. Nesrečnemu nogometašu je moral prihiteti na pomoč zdravnik rešilne postaje, ki ga je dal prepeljati v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti kakih pet tednov.

Huda klofuta.

44-letni Ivan Candelli, stanujoč pri Sv. M. Magdaleni sp. se je v nedeljo zvečer, ko se je vračal iz neke gostilne v bližini predora Montuzza, spri z dvema prijateljema. Med prerekanjem mu je eden izmed «prijateljev» prisolil tako krepko zaušnico, da je Candelli, ki ga je imel precej pod klobukom, telebnil na tla. Imel je smolo, da je pri tem udaril z glavo ob rob trotoarja, tako da je zadobil precej hudo rano na čelu. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Velikonočni prazniki v Gorici in na Goriškem.

Tiho in mirno so šli mimo nas. Praznovali smo jih večinoma v družini, pri starših, znancih, sorodnikih in prijateljih. Aprilsko vreme je tudi hotelo pokazati svojo samoglavost ter skvarilo nedeljski praznik. Na veliko soboto popoldne se je nebo nad Gorico tako prijetno zasmejalo... toda — smola! Meglo in dež smo dobili naslednjega dne. Včeraj pa je aprilsko solnce zopet hudomušno posijalo in posulo na vzbujajočo se naravo vse polno svetlobe in veselega razpoloženja. Gorica, ki je bila dopoldne skoro delavniško oblečena, kajti veliko trgovin je bilo odprtih, je popoldne zaživela in vse poti, ki vodijo v goriška predmestja, so bile polne šetalcev in izletnikov.

Kot v mestu, tako tudi po deželi ni bilo na včerajšnji dan nobenega plesa. Oblastva niso hotela izdati potrebnih dovoljenj. Tako so naši ljudje vendar enkrat dostojno in v zmerni obliki praznovali velikonočne praznike. V severni vipavski dolini je nedeljsko vreme spominjalo vprav na zimo.

Koliko je industrijskih in trgovskih podjetij na Goriškem

Kot je znano, je v teku glavno štetje vseh industrijskih in trgovskih podjetij, ki so vpisani pri pokrajinskih gospodarskih svetih, kateri nadaljujejo delo bivših trgovinskih zbornic. To štetje še ni končano, vendar pa so deloma rezultati že znani. Kar se tiče Goriške, je v nji, izvzemši bovški in kobariški okraj, kjer se je vršilo štetje še pod bivšo videmsko trgovinsko zbornico, 2795 trgovskih podjetij s 15.127 uslužbenci ter 3944 trgovskih podjetij s 7302 uslužbenci. Skupno torej 6739 podjetij z 22.429 uslužbenci. V samem mestu Gorici je vpisanih 851 industrijskih podjetij s 7168 uslužbenci ter 1366 trgovinskih s 3250 uslužbenci. Skupaj torej 2217 podjetij z 10.418 uslužbenci.

Kako bi kmalu kri tekla radi nič vrednega štora in kako mora imeti tudi babica dovoljenje za izvrševanje svoje obrti.

Obe dogodbici nam lahko služita kot potreben nauk. Prva pove, da se za prazen nič ne smeš preveč razburjati in ne smeš biti za prazen nič preveč nasilen. V Rodežu pri Desklah je 72-letni starček, pristna kmečka korenina, Vincenc Medvešček zapazil 36-letnega Angela Peressona iz videmske pokrajine, kako je na njegovem zemljišču hotel izruvati le nekaj bornih lir vreden drevesni štor. V sveti jezi in zavedajoč se, da se tudi krasti ne sme — posebno pa na njegovih tleh — je Medvešček hotel prepoditi tatu. Pa je že prišlo do prerekanja ali kaj podobnega. Medvešček je tedaj pograbil za poljske škarje in hotel ž njimi pokazati, da je on gospodar na svoji zemlji in ne tuj človek. Tujec se je branil, škarjam sicer ubežal, prišel pa v roke orožnikom, ki so pa zadevo rešili na ta način, da so Medveščeka naznanili radi groženj. Peressona pa radi poskušane tatvine.

Drugi nauk nas uči, da mora vsaka babica vedeti, da si mora tudi ona nabaviti potrebno dovoljenje, ako hoče v miru in brez vsake sitnosti izvrševati svoj poklic. To je pa najbrž pozabila Katarina Jež, stara 38 let, iz Trnovega pri Gorici. Radi te pozabljivosti so jo naznanili javni organi sodnijski oblasti.

Kako je prišel do svojega

Andrej Zavrtanik, nabiralec vojnega materijala, iz Solnaka, je javil tamošnjim orožnikom, da mu je njegov rojak in sosed Jožef Jug, star 39 let, pokradel večjo množino vojnega materijala, ki ga je on z velikim trudom nabral, da bi zaslužil kak krajcar. Pripovedoval je orožnikom, da je nakradeno blago našel pri Jugu ter ga tudi pobral in odpeljal v glavno skladišče, ga tam prodal in izkupil zanj primerno vsoto. To je storil nekega dne, ko Juga ni bilo doma. Na podlagi te ovadbe so se orožniki pozanimali za Juga.

Koliko «kontravencijonov» je bilo «porazdeljenih» v mes. marcu t. l.

V mesecu marcu so v Gorici mestni stražniki napravili skupno 244 kontravencijonov. In sicer v sledečih prestopkih: 72 radi raznih občinskih odredb, 5 radi premalega čuvanja živali, 41 radi prehitre vožnje avtomobilov, 12 radi neprižganih luči pri avtomobilih, 4 radi kroženja avtomobilov po mestu z odprto preostro lučjo, 30 radi koles brez zvonca, 11 radi kolesa brez luči, 34 radi vožnje s kolesi po trotoarjih, 15 radi vozov brez tablic, 10 radi kroženja psov brez nagobčnika, 6 radi več vozov, vodenih od enega samega voznika, 4 radi vozov brez luči.

Provizorično dovoljenje za izvrševanje mlinarske obrti.

Goriški prefekt pozivlja v svoji okrožnici že ponovno vse poteštate in prefekturne komisarje, naj odpošljejo na prefekturo seznam vseh mlinarjev v občini, ki so prosili za izdanje obrtniškega dovoljenja, ter tudi kolkovano polo, ki je potrebna, da se jim izda provizorično dvoljenje za izvrševanje obrti.

Nabiranje darov in prispevkov za vojne sirote.

Goriški prefekt je naslovil na razne kompetentne oblasti okrožnico, v kateri pravi, da je prepovedano nabirati prispevke in darove v blagu za vojne sirote, v kolikor se to nabiranje ne sklada s členoma 31. in 32. zakona z dne 18. julija 1917., št. 1143. Prepovedano je nabiranje po javnih prostorih, kjer se zbira veliko ljudi. Pokroviteljstvo nad vojnimi sirotami ima samo država, ki tudi s pomočjo prostovoljnih dobrodelnih družb skrbi zanje. Javno nabiranje prispevkov v obliki nekakega prosjačenja pa jemlje le državi ugled in se ne ujema s kriteriji zakonodaje v veljavi.

Za vojne invalide.

Prejeli smo:

Tolminska sekcija udruženja vojnih invalidov in pohabljencev sporoča svojim članom, da bo od sedaj naprej tajništvo odprto vsak torek od 10. do 12. dopoldne in od 13. do 15. popoldne. Vsi oni torej, ki bi imeli kako potrebo zdravniške pomoči ali bi bili brezposelni, naj se javijo v označenih urah v sekcijskih uradih.

Vojni pohabljenci in invalidi, ki še niso vpisani v zgoraj omenjeno društvo, lahko to store do 24. maja t. l. Do takrat je zadnji čas, pozneje se ne bodo več sprejemale prošnje.

Tehnična navodila za shranjevanje gorljivih tekočin.

Pokrajinska industrijska zveza v Gorici sporoča:

Z ministrskim ukrepom z dne 8. marca 1928., priobčenem v uradnem listu št. 60 z dne 12. marca t. l., se podaljšuje za nadalj. pet let (izvzemši slučaja hipnega preklica) možnost shranjevanja v skladiščih (o čemer govori črka e paragr. 3 tehničnih navodil v pravilniku, odobrenim s kr. namestniškim odlokom z dne 29. aprila 1917, št. 974) gorljivih tekočin, katerih vžigljivost ne znaša izpod 65°. Omenjeni ukrep je na ogled pri uradih zgoraj imenovane zveze (Gorica, Corso Vitt. Em. III. št. 10, I. n.)

Podaljšanje roka za plačevanje taks na alkoholne in superalkoholne pijače

Ministrstvo financ je dovolilo, da se podaljša rok plačevanja taks na alkoholne in superalkoholne pijače od 31. marca na 30. aprila.

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA GORIŠKE POKRAJINE

(seja dne 4. aprila 1928.)

1.) Zadeve, ki so se brezpogojno odobrile:

Pokrajinska uprava: Plodonosna uporaba blagajniške razpoložnine, presegajoče navadne potrebe.

Trnovo pri Kobaridu, Gorjansko, Čepovan, Idrsko, Log, Temnica: Znižanje davka na živino.

Temnica: Nakup zemljišča za razširitev občinske poti v Lipo.

Pokrajinska uprava: Konsorcij tržaške in goriške pokrajine za ureditev vipavskega in kraškega vodovoda.

Gorica: Nakup nepremičnin od Komel vdove Marije rojene Basin.

Šmarje: Občinski dodatek k užitnini.

Pokrajinska uprava: Prispevek za porabo cest za leto 1927. Določitev stroškov.

Kanal: Družinski davek.

Miren, Črniče, Šempas: Pravilnik za občinske uradnike in uslužbence.

Kanal: Dodatek k dohodninskemu davku v bivši občini Avče.

Pokrajinski konsorcij proti jetiki: Pogodba glede protijetične hiše v Idriji.

Biljana: Zdravniški konsorcij. Letna plača tajniku.

Črniče, Kanal: Dodatek k dohodarini.

Biljana: Naprava in poprava občinskih vodnjakov. Najetje posojila L 2800.

Vipava: Nakup hiše od Ivana Lekana pok. Ivana.

Vojščica: Poprava župnišča. Najetje posojila v znesku L 10.000 in delno odplačilo v znesku L 14.000 tvrdki Della Valle.

Črniče: Zdravniško - kirurgični konsorcij. Odškodnina za stanovanje in ambulatorične stroške konsorcijalnemu zdravniku.

2) **Zadeve, ki so se preložile:**

Čepovan: Pravilnik za občinske uradnike in uslužbence.

Skrilje, Štanjel, Erzelj, Budanje: Proračun za l. 1928.

Iz tržaške pokrajine

NABREŽINA

Obnovitev cerkvenega zbora

Že parkrat smo imeli priliko slišati na cerkvenem koru nove, sveže pevske moči, naše fante. Vsekakor razveseljiv pojav, le škoda, da ga beležimo s precejšnjo zamudo.

Izpolniti je bilo treba vrzel, ki je zijala dolga leta v cerkveno-glasbenem udejstvovanju. Stari cerkveni «veterani», ki so s svojo požrtvovalnostjo in s svojim trudom pripomogli, da se je tekom dolge dobe ohranila cerkvena glasba na primerni višini, so nas jeli zapuščati, in njihove vrste, ki so se v zadnjem času nepričakovano zredčile, bi morala zapolniti nova generacija. Od te pa, žalibog, ni ni bilo najmanjšega upanja spričo mlačnosti, ki se jih je krčevito držala. Kaj bo s cerkveno glasbo, ako ne bo novih sil! se je marsikdo vprašal.

No, in če se je takrat človek vtapljal v črnogledost, mora pa biti danes optimist.

Ugotavljamo s polnim zadoščenjem, da stoji novi zbor na dobri podlagi. Sicer so glasovi sami še neuglajeni, pogreša se tudi čut za pravilno izražanje melodije in pravo poudarjanje, toda taki nedostatki potom vztrajne in temeljite vadbe prej ali slej gotovo izginejo.

Kakor vidimo, je še volje v naši mladini, še je zdrav duh, še je vneme za lepo in vredno; toda obenem moramo pripomniti, da je treba trdne volje, in sicer zdrave in krepke volje do vztrajanja in izpopolnjevanja.

Končno želimo novemu pevskemu zboru, da bi se v njem samem ohranila toli potrebna harmonija in disciplina, da bodo pevci nastopali ob vsaki priliki kot složna in kompaktna celota.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Radi razžaljanja časti.

Pred sodnijo v Köslinu v Nemčiji se je moral zavarovati šest in šestdesetletni mizarski mojster Rapetz radi razžaljenja časti. Kot tožitelj in užaljenec je nastopal mlad delavec iz Pomorskega. Rapetz je imel že dve leti ctrpio nego. Po izjavi ciganke, ga je morala začarati kaka tuja oseba. Ta ciganka je brž ponudila svojo pomoč, da reši ubogega bolnika čarovniškega vpliva in da ugotovi, kdo neki je bil mojstra začaral. Dala si je prinesti rjuho, mojstrovo srajco, tolsto kekoš in sveže jajce. Jajce je ciganka položila v lonec z mrzlo vodo in ga pokazala v hlevu nahajajoči se kozi. Ko je koza pogledala v lonec, je vzela ciganka jajce zopet v roko, žena irpečega mojstra ji je morala stopiti na roko, tako da se je jajce ubilo in v razlitem rumenjaku in beljaku je videla ciganka poteze prej omenjenega delavca. Ko je mojster začul njegovo ime, ga je takoj javno sramotil in mu nadeval razna «lepa» imena. Radi tega je delavec tudi tožil in toženec je bil obsojen na 10 mark globe.

Junaški mestni očetje.

V mestecu Bremenu v državi Ohio (Zedinjene države Severne Amerike) je radi razširitve poti kupil magistrat od gospe H. Turner nekaj sveta. Kupnino je pa kratko malo ostal dolžan. Ker le ni hotelo biti plačila, je prodajalka tožila mestne očete na plačilo kupnine v znesku 6200 dolarjev. Mesto je zelo ubogo in rabi denar za šole in za vodovod, zato niso hoteli očetje plačati dolžne vsote in so se dali rajši vzajemno obsoditi na trideset dni ječe, da so na ta način prihranili stroške svojemu mestu. Meščani so zelo ponosni s svojimi očeti.

Bolgarski list o slovenski glasbi.

V Lomu na Bolgarskem izhaja zbirka glasbenih zvezkov pod naslovom «Junošeski Drugarj», ki jih izdaja profesor glasbe Boris Gajdarov. Namen teh zvezkov je, podajati bolgarskim šolskim in drugim zborom dela evropske zborne glasbe. Deveta številka je posvečena jugoslovanski zborni glasbi. Urejena je v sporazumu z gospodom Šidekom, ki je urednik «Jugoslovenskog muzičara» v Zagrebu. Med Slovenci bosta zastopana v prvi vrsti znana skladatelja Adamič in Lajovic.

Boris Stankovič.

Za najboljši jugoslovanski roman zadnjih dveh desetletij smatrajo roman umrlega srbskega pisatelja Borisa Stankoviča «Nečista krv». Pred kratkim se je osnoval odbor za izdanje pisateljevih zbranih del. Izdanje teh zbranih del je bila v resnici potrebna, ker so mnogi njegovi spisi raztreseni po revijah in jih ni mogoče več dobiti. Odbor misli izdati Stankovičeve spise v desetih zvezkih. Prva knjiga «Nečista krv» se nahaja že v tisku in bo izšla v najkrajšem času. Zanimivo je, da bo stala cela izdaja samo dve sto dinarjev.

MALI OGLASI

TRGOVSKI pomočnik, izvežban v manufakturni, špecerijski in železninski stroki, išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pri goriški upravi.

PEKOVSKI pomočnik in učenec se sprejmeta. Pismene ponudbe na Mihelj, Knežak.

ZLATARNA Albert Poth
Trst, Via Mazzini 46
kupuje krone po 1·37
Popravlja in prodaja zlatenino.

Proti
TRAKULJI
Ugledni zdravniki priporočajo že več let in predpisujejo kot SREDSTVO Z GOTOVIM IN TAKOJŠNJIM UČINKOM
TENIFUGO VIOLANI
ki ga izdetuje kemik-lekarnar G. VIOLANI v Milanu

P O D L I S T E K

V. J. KRIŽANOVSKA:

Pajčevina (60)

Roman v štirih delih.
Iz ruščine prevedel I. V.

VI.

Dva dni pred plesom je prišel stari grof Berenklav. Bil je to debelušen človek srednje postave, popolnoma plešast, toda živahen, vesel, zgovoren in dobrodušen lahkomiselnež, igralec in ljubitelj žensk. Stari grof Sigfrid je bil takoj navdušen za Milico. Izjavil je, da je lepa kakor vila in jo začel obsipavati z ljubeznivostmi, kakor kakšen mladenič.

Ko sta se zvečer pogovarjala s sinom o raznih stvareh, je nenadoma vzkliknil:

— Za vraga! Dvajset osem let imaš, pa si tako neroden! Dva tedna živiš v družbi te očarujoče deklice, pa se nisi vanjo zaljubil in se ne poteguješ zanjo? No, Egon, to je neodpustljivo.

— Kakšen zmisel bi to imelo, ko je Milica napol zaročena s knezom Zagarinom? — je odgovoril sin in si grizel brke.

— Kakšen zmisel? Ta, da stopiš na njegovo mesto! Dokler se dekle ne vrne izpred oltarja, more še vedno premeniti ženina, ti pa ga nadkriljuješ; po mojem mnenju je knez ravno takšen ničvrednež, kakor je bil njegov oče.

— Ali si poznal starega kneza, očet?

— In celo zelo od blizu; bil je mnogokrat gost v naši hiši. V tistem času je bil knez Nikolaj mlad častnik, adjutant nekega velikega kneza. Kakor mi je pravil njegov sin, načeljuje zdaj armadnemu zboru v Litvi. Moj Bog, kakšne gluposti je delal; vse mesto je govorilo o tem. No, če pojde sinček po očetovih stopnjah, tedaj bo lepa Milica v kratkem ozaljšana z mnogovejnatimi rogovi, kakršne imajo jeleni.

Vkljub veliki zaposlenosti v Dembovki, je vendar nekaj tlačilo vse; vse je bilo mrzlično nestrpno in celo med družinskimi člani si opazil napetost.

Kiti je žmela večkrat rdeče objokane oči; očitno je bilo, da so starši nezadovoljni z njo, sestra ji je bila sovražna, a baron Appeldorn se je držal užaljen in bil videti še bolj naduť.

Pa tudi Milica je prišla ob svoj dušni mir od večera stave; nemirne misli so ji rojile po glavi in njene oči so se večkrat poizvedujoče vprle v žareče knezovo obličje, kakor bi se hotela prepričati, ali je res sposoben nizkih dejanj? Če je grof izrekel take težke obdolžitve, je moral imeti vzroke, ker on ni človek, ki bi obdolževal kogarkoli brez pomisleka. Res, da si je večkrat govorila: «Iz sovraštva do Rusov in da bi jih še bolj očrnil, obrekuje kneza.» — «Ali pa iz ljubosumnja, ker je zaljubljen vate,» — ji je šepetal drug glas.

Pri tej misli je Miličino srce hitreje bilo; prevzel jo je neki čudni občutek, ki jo je vlekel k Berenklavu in vzbujal v njej željo po njegovi ljubezni.

Posledica tega razpoloženja je bila ta, da je neprestano mislila na grofa, zato je bila tudi preveč raztresena, da bi uspešno nadzorovala Igorja; sicer bi bila zapazila sumljive poglede, s katerimi sta se Igor in Janina obstreljevala.

No, Milica je bila slepa tudi zaradi tega, ker je hotela verjeti v Zagarinovo ljubezen, ki jo je smatrala kot neko zaščito pred nekimi plavimi očmi, ki so imele nad njo nerazumljivo moč, katere pa se je hotela otresti za vsako ceno. Zato se je celo jezila, da je ni knez še zasnubil.

«Ko bom nevesta, — je pomislila, — bodo vse te neumnosti same od sebe prešle; razen tega pa bom z naslado ponižala tega nadutega Nemca, ki se bo moral opravičiti pred tekmecem.»

Milica tudi ni zapazila, da jo je Berenklav zvesto opazoval. Ljubezen in ljubosumnje sta mu podelila bistrovidnost, da je uganil njene misli in čuvstva skoraj točno, in grof je po teh opazovanjih prišel do popolnega prepričanja, da Milica ne ljubi kneza in se zanima samo zanj, dasi odbija od sebe to čuvstvo.

«Moj Bog, — se je nemirno izpraševal, — ali je tako zaslepljena s predsodki, da se bo udala temu ničvrednemu človeku, ki ga ne ljubi, ki jo že vara — samo zato, da beži pred menoj?»

Končno je prišel veliki dan plesa. Vse priprave so bile končane, a otoček in park sta bila čarobna. Povsod, po drevoredih in tratah so bili postavljeni stebri ali leseni slavoloki, na katerih so viseli lampijončki; ob bregovih jezera in na travi so bile postavljene male odprte utice z mizami in stolicami za goste, ki se ne udeleže maškarade.

Na otočku se je zdaj dvigala majhna trdnjava iz desk in barvane lepenke, z dvema stolpičema in nazobčastim obzidjem.